

VERDIDEBATT

Send innlegg debatt@vl.no

Kampen fortsetter

ACER

KATHRINE KLEVELAND

Leder i Nei til EU

Ikke siden 1994 har vi sett et slikt engasjement. Nei til EU har fått mer enn 1.500 nye medlemmer. Selv i Arbeiderpartiet er et flertall av deres fylkeslag og ordførere i mot. Stortinget har trosset folkeflertallet.

Men kampen er ikke over. Nei til EU undersøker muligheten for å reise sak mot Stortinget for brudd på Grunnloven. Et inngrep i kontroll og styring av vår viktigste naturressurs kan ikke være lite inngripende slik Stortinget har lagt til grunn i ACER-saken.

For å skaffe flertall for ACER har Arbeiderpartiet og regjeringen garantert for at åtte ufravikelige krav er oppfylt. Vi tror at EU bryr seg lite om hva norske politikere har lovet. Nei til EU vil derfor følge nøye med.

Da EØS-avtalen ble inngått for 25 år siden, var uinnskrenket nasjonal kontroll over energisektoren en forutsetning, slik det også var med fiskeri- og landbrukspolitikken. EØS-avtalens ivrigste tilhengere har alltid framholdt vår rett til å si nei – veteoretten – som en sikkerhetsventil. Men ved hver eneste korsvei ser vi at avtalens forsvarere truer med at veteoretten ikke må brukes likevel, angivelig fordi det «kan sette vårt forhold til Europa i fare».

Denne saken har fått øyene opp på mange for hvordan EØS-avtalen har utviklet seg. Den griper nå inn på områder vi ble lovet aldri skulle omfattes. Til syvende og sist er det bare utenfor EØS-avtalen vi kan gjenvinne full nasjonal kontroll.

Alle vedtak innenfor EØS-avtalen krever at de innføres i både Norge, Island og Liechtenstein. To av de tre partiene i den islandske regjeringskoalisjonen har vedtak om å si nei til ACER. Nå er det Alltinget og ikke Stortinget som vil vise om handlingsrommet i EØS-avtalen eksisterer, og om det finnes politikere med ryggrad til å bruke det.

Nei til EU advarer i denne situasjonen på det sterkeste mot at norske myndigheter utøver politisk press mot Island og Alltinget. Det vil verken det norske eller det islandske folk tolerere.

Sammensatt bilde

På tross av generell nedgang har en av tre menigheter i Den norske kirke hatt vekst i gudstjenestebesøket det siste året.

GUDSTJENESTEBESØK

PÅL KETIL BOTVAR

Forsker, KIFO
Institutt for kirke-,
religions- og livs-
synsforskning

Ferske KOSTRA-tall viser at det har vært færre gudstjenester og færre gudstjenestedeltakere i 2017 enn det var i 2016. De nasjonale tallene forteller imidlertid ikke hele bildet. På tross av generell nedgang har en av tre menigheter i Den norske kirke hatt vekst i gudstjenestebesøket.

Vise til vekst. KIFO Institutt for kirke-, religions- og livssynsforskning har sett nærmere på menigheter som har hatt gudstjenestevækst fra 2014 til 2016. På kommunenivå kan man se kirkelige data i sammenheng med annen type statistikk. I perioden vi har sett på kunne 120 eller cirka 30 prosent av kommunene vise til vekst samlet sett i sine menigheter. Finnes det en felles forklaring?

Vekst-menighetene deler en del strukturelle trekk. Kjenne-tegn ved kommunen menighetene opererer innenfor påvirker mulighetene for å få til en økning i gudstjenestedeltakelsen. De kirkelige aktørene kan selv sagt også påvirke utviklingen. Likevel er det en fordel å kjenne til slike sammenhenger når man planlegger for økt deltakelse.

Geografiske faktorer spiller inn. Mens bare 10 prosent av bykommunene oppnådde økt gudstjenestedeltakelse, gjaldt det samme for mer enn 30 prosent av landkommunene. At urbanisering er en faktor blir understreket når vi tar for oss folketall. Blant kommuner med under 2.000 innbyggere var det 40 prosent som oppnådde vekst, mens i kommuner med over 20.000 innbyggere var tallet bare 15 prosent. I de minste kommunene utgjør kirken ofte et lokalt samlingspunkt, samtidig som det er lett å få oversikt over innbyggernes ønsker og interesser. Dette er gunstig med tanke på å tilrettelegge tiltak for økning av den kirkelige deltakelsen.

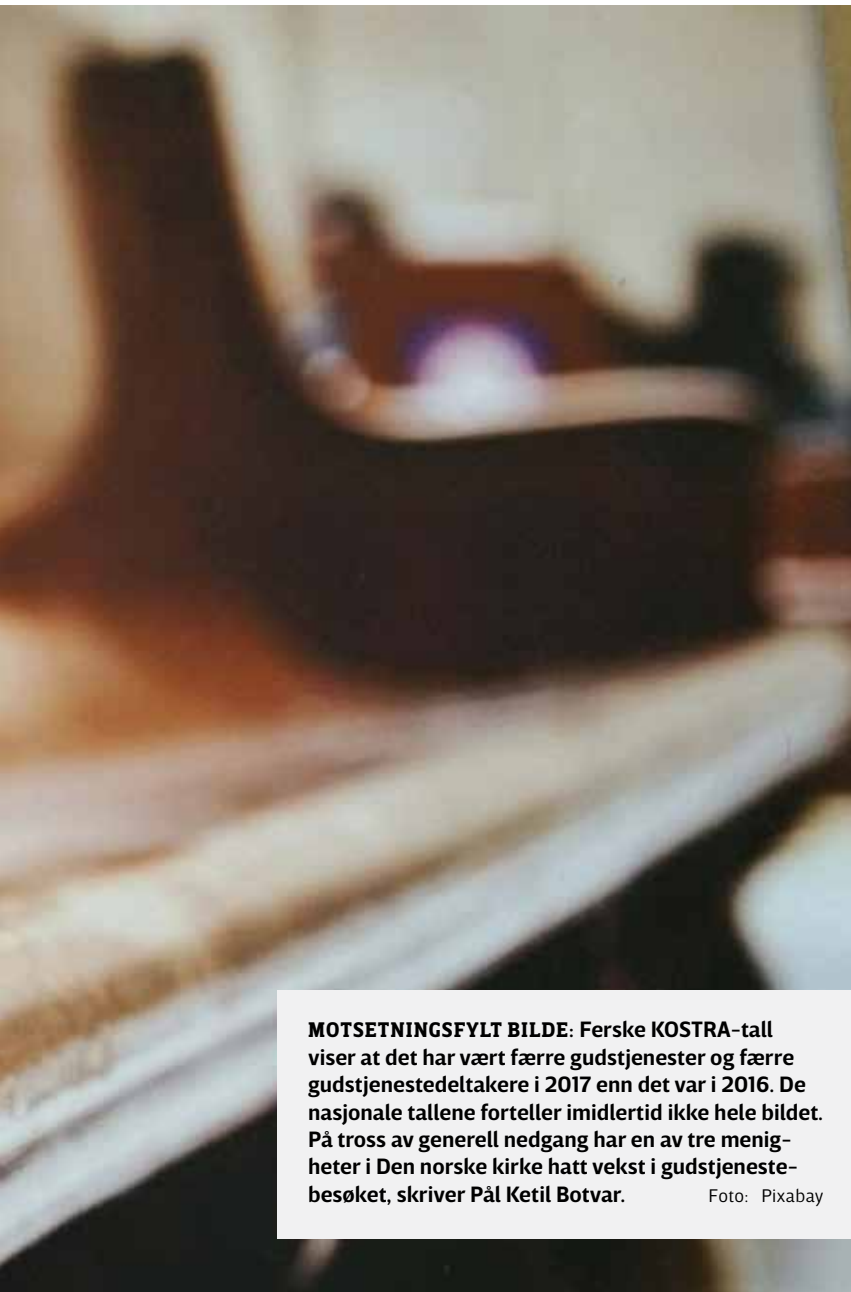
Mens bare 10 prosent av bykommunene oppnådde økt gudstjenestedeltakelse, gjaldt det samme for mer enn 30 prosent av landkommunene.

Ikke gunstig. Fra 2012 til i dag er antall sokn blitt redusert med 50. Selv om alle innbyggere fortsatt bor i et sokn med et kirkebygg, kan likevel kirkesøkningen bli negativt påvirket ved at man må forholde seg til en ny kirke og nye kirkelige medarbeidere. Mye tyder på at sammenslåing og strukturendring ikke slår gunstig ut for oppslutning om kirken.

Data for perioden 2014 til 2016 tyder på flyktningssituasjonen har påvirket den kirkelige deltakelsen. Som kjent kom det spesielt mange flyktninger til Norge i 2015. Disse ble plassert på mottak rundt om i landet. Statistikken viser at i kommuner der utlendinger utgjorde en stor del av tilflyttingen, har den kirkelige deltakelsen økt. Hvorvidt dette innebærer at nyankomne flyktninger selv deltar på gudstjenester eller om befolkningen har blitt mobilisert til flyktning-innsats i kirkelig regi, kan ikke dataene fortelle oss. Her trengs det mer inngående studier av det kirkelige flyktningarbeidet på lokalplan.

I materialet finner vi en negativ sammenheng mellom andel

REGLER KRONIKK OG DEBATT • Kronikk: Maks 6.000 tegn. Hovedinnlegg: Maks 3.500 tegn. Innlegg og replikk: Maks 2.000 tegn. Kort sagt: Maks 1.200 tegn NB: Alle mål inkluderer mellomrom • Vi foretrekker innlegg på e-post. • Innlegg må signeres med fullt navn og presentasjon. Oppgi adresse og telefon. Legg gjerne ved bilde av deg selv. • Redaksjonen forbeholder seg rett til å forkorte. • Innsendte manus blir ikke returnert. • Vårt Land betinger seg retten til å arkivere og utgi alt stoff i avisen i elektronisk form i eget arkiv eller andre databaser Vårt Land har avtale med. • Vårt Land har også et eget debattforum på nett, verdidebatt.no. Bidra gjerne med egne innlegg eller kommentarer til andres.

MOTSETNINGSFYLT BILDE: Ferske KOSTRA-tall viser at det har vært færre gudstjenester og færre gudstjenestedeltakere i 2017 enn det var i 2016. De nasjonale tallene forteller imidlertid ikke hele bildet. På tross av generell nedgang har en av tre menigheter i Den norske kirke hatt vekst i gudstjenestebesøket, skriver Pål Ketil Botvar. Foto: Pixabay

utmeldinger og gudstjenesteendring. Dette innebærer ikke nødvendigvis at folk som tidligere har gått til gudstjeneste nå har meldt seg ut, men kan være en indikasjon på at i kommuner der mange er skeptiske til kirken og vurderer å melde seg ut, er det vanskelig å få til økt deltakelse.

Negativ sammenheng. Noe overraskende finner vi en negativ sammenheng mellom oppslutning om kirken julaften og gudstjenestevekst. Befolkningens oppslutning om kirken i jula gjenspeiler ikke nødvendigvis deltakelsen ellers i året. Steder preget av folkekirkekultur kan gjerne vise til høy oppslutning ved bestemte anledninger slik som jula, men samtidig ha svak deltakelse ved ordinære gudstjenester. Dataene kan tyde på at det er krevende å oppnå gudstjenestevekst på steder med utpreget folkekirkekultur. Dersom denne tendensen hadde vært sterk, kunne man forventet å finne en negativ sammenheng også mellom gudstjenestevekst og oppslutning om dåp, konfirmasjon og vigsel. En slik sammenheng finner vi imidlertid ikke i materialet.

Vi har pekt på mulige forklaringer på hvorfor en del menigheter oppnår vekst i guds-

tjenestedeltakelsen, mens andre opplever stillstand. Selv om vi finner en del interessante statistiske sammenhenger, er det slående hvor lite kjennetegn ved kommunen betyr for endringen i gudstjenestebesøk. Dette kan forklares med at sammenhenger som gjør seg gjeldende på menighetsnivå lett forsvinner når menighetene slås sammen og analyseres på kommunenivå.

Trosopplæringstiltak. Ved hjelp av kirke databasen er det også mulig å benytte soknet som enhet, men da vil data kun handle om kirken. En slik analyse viser at en positiv sammenheng mellom oppslutning om trosopplæringstiltak som «Lys våken» og gudstjenestevekst. På samme måte er det en positiv statistisk sammenheng mellom gudstjenestevekst og andel frivillige i menigheten. Dermed kan vi slå fast at vekst i gudstjenestelivet ikke bare er noe som følger automatisk av gunstige rammebetingelser, men også handler om innsatsen som legges ned fra menighetens og stabens side.

Vi kan ikke se bort fra at menigheter med vekst har gjennomført målrettede tiltak, som ikke kan leses ut av den tilgjengelige statistikken.

Nå gjelder det å være lojal

I 1905 gikk Christian Michelsen i rette med Bjørnstjerne Bjørnson. Dikteren lot følelsene løpe av med seg, mens statsministeren tenkte og opptrådte rasjonelt. Det bør også Vårt Lands abonnenter gjøre.

I konflikten mellom Mentor Media og Vårt Lands forhenværende sjefredaktør, er det naturlig nok mye engasjement og følelser – også blant avisens abonnenter. Noen sier opp abonnementet og tar til orde for boikott.

En av de som støtter en slik aksjon, er Frode Rekve som skriver på Facebook: «Da jeg ble truet med sparken som redaktør i Halden Arbeiderblad for snart ti år siden, sa faste lesere opp avisa og annonsører trakk sine annonser. Etter kort tid måtte styret gå og jeg fortsatte som redaktør. En boikott er et tydelig språk som styrer og konsern forstår!»

En elendig idé. Abonnementsboikott av Vårt Land er imidlertid en elendig idé – og da spesielt i den nåværende situasjonen. Avisen kan ikke sammenlignes med en lokalavis – heller ikke i så måte.

En lokal avis og en lokal redaktør har gjerne stor oppslutning lokalt. Avisen er en del av den lokale historien og identiteten gjennom generasjoner. Folk, som blir provosert eller såret, kan bestemme seg for å brette opp skjortermene og kollektivt gå til aksjon, helt til de får viljen sin. Og så komme tilbake i flokk og følge – pluss enda noen til.

En ytterligere nedgang i Vårt Lands abon-

nementsstall vil svekke avisen. Det er det siste den trenger i dagens utfordrende avismarked og i den turbulente situasjonen som de ansatte nå befinner seg i.

Dersom generalforsamlingen i Mentor Medier skulle gjeninnsette Mathisen, er det et skjørt markedsgrunnlag der ute. Det er ikke et homogent og samkjørt lokalsamfunn som da står parat til å melde seg inn igjen – koordinert og i flokk og følge. Noen eller mange, av de som eventuelt har meldt seg ut, kan ha funnet seg andre alternativer. Lojaliteten vil trolig være en høyst usikker og variabel størrelse.

Demotiverende. Boikott er altså det miste Vårt Land trenger akkurat nå. Spesielt akkurat nå. Det er et svik mot de som er igjen der og som jobber hardt for å gi oss et godt produkt hver dag. Dersom antall abonnenter går ned, spesielt i denne perioden, hvor ting er vanskelige nok som de er, er det utakknemlig og demotiverende, og avisen kan ta sin død av det. Intet mindre.

Som Erling Rimehaug skriver: «Det hevdes at det er en konflikt i Vårt Land, og så vil man straffe avisa for det. Men det er ingen konflikt i Vårt Land. Det er Vårt Land som er i konflikt med Mentor Medier.»

En omskrivning av Christian Michelsen: Nå gjelder å være lojal mot Vårt Land og mot de ansatte som har sitt virke der.

Og så får vi tro at de som er i konflikt finner ut av det. Det er ingenting vi andre kan gjøre.

Arne D. Danielsen, Gjøvik

Bibelens land

Vårt Land hadde 23. februar eit interessant intervju med Sigurd Falkenberg Mikkelsen. Den kjende NRK-journalisten har ofte rapportert fra Midt-Austen, og kjenner Jerusalem godt. Ein vår for nokre år sidan vandrar han på måfå gjennom gamlebyen. Der skjer det: «Det er mange menneske der, 'mykje teatralitet, politikk, så mykje ditt, så mykje datt'. Plutselig kjem han til Getsemane-hagen. Hagen der Jesus skal ha trekt seg tilbake og blitt forrådd. Det gjer enormt inntrykk. – Det gjorde religion så stadbunden på ein heilt annan måte. Det som hadde vore veldig abstrakt for meg, vart plutselig veldig, veldig konkret, fortel Mikkelsen.»

Det han oppdaga i Getsemane-hagen, er ei viktig side ved kristendommen, og ved fleire religionar. Dei har ikkje oppstått i eit tomrom, men på konkrete stader, i visse historiske situasjonar. Kristendommen er ikkje abstrakt teori, men knytt til tid og stad. I trusvedkjeninga har Pontius Pilatus fått plass, han som var romersk statthaldar i Judea i 26–36 e. Kr. Dermed blir me stadig minna om forankringa i Jerusalem i det første hundreåret av vår tidsrekning.

Bibelen er knytt til landet, og landet er knytt til Bibelen. Påskehøgtida er ei vandring i Bibelens geografi. Frå Galilea til Judea, frå Betania

til tempelplassen, frå Getsemane til Golgata. Påskehøgtida er også ei reise i historia: den første påske i Egypt, utvandring og innvandring, påske i dag. Samaritanane feirar kvart år påske på fjellet Garisim med slakting av påskelammet. Det er ein attraksjon for turistar som kjem for å sjå korleis det blir praktisert, det som 2 Mosebok 12 fortel om.

Slike opplevingar kan ein ha i heile landet. Gennesaretsjøen var Jesu sjø; ved breidda henta han disiplane, der stilla han stormen. Kapernaum og Korasin, Magdala og Nain – det er stasjonar på hans rute. Ikkje rart at pater Hallvard Rieber-Mohn kalla Galilea for «mitt hjertes landskap». Og i Jerusalem styrte ein gong David og Salomo, i Sikem gjorde Jeroboam opprør og splitta riket, på Masada bygde Herodes sitt vinterpalass. Alle desse stadene kan ein besøkje den dag i dag og få ein *reality check*.

I vår tid er det fare for at «mykje teatralitet, politikk, så mykje ditt, så mykje datt» blendar av for dei historiske minningane i landet. Falkenberg Mikkelsen fekk i Getsemane auge på religionens synlege side. Påske er ei tid for slike opplevingar. Pilatus gjer tida tydeleg for oss, og landet gjer hendingane levande.

Magnar Kartveit, professor emeritus

SI DIN MENING!

• verdidebatt.no/